

NIKOLAS SPARKS

Želja

Prevela
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Nicholas Sparks

THE WISH

Copyright © 2021 by Willow Holdings, Inc.

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno Pem Poup i Oskari Stivik

Stižu praznici

*Menhetn
Decembar 2019.*

Kad god se dokotrlja decembar, Menhetn se preobražavao u grad koji Megi nije uvek prepoznavala. Turisti su nagrtali na predstave na Brodveju i preplavljivali trotoare ispred robnih kuća u Midtaunu, obrazujući sporu reku pešaka. Butici i restorani bili su zakrčeni kupcima i gostima što su u rukama stezali kese, iz skrivenih zvučnika izvirala je božićna muzika, a hotelska predvorja iskrila su od dekoracija. Božićnu jelku u Rokfelerovom centru obasjavale su raznobojne sijalice i blicevi hiljada ajfona, a unakrsni gradski saobraćaj*, koji nikada nije bio brz čak ni u svojim najsvetlijim trenucima, trpeo je takve zastoje da je često brže bilo ići peške nego taksijem. Ali pešačenje je imalo sopstvene izazove; između zgrada su neretko šibali ledeni vetrovi, namećući termo-rublje, obilje polara i jakne s rajsferšlusima zatvorenim do guše.

Megi Doz, koja je sebe smatrala slobodnim duhom obuzetim žudnjom za lutanjem, oduvek se oduševljavala *idejom* njujorškog Božića, premda onako kako bi se oduševljavala

---

* Fenomen svojstven Njujorku. Njegova isuviše pravilna mreža ulica ograničava kretanje vozilâ, te često nastaju zagušenja. (Prim. prev.)

čestitkom: *gle kako je ljubak*. U stvarnosti je, slično mnoštvu Njujorčana, davala sve od sebe da u vreme praznikâ izbegne Midtaun. Ili se držala blizine svog doma na Čelsiju, ili je pak, običnije, bežala u toplija podneblja. Kao putujući fotograf, ponekad je sebe doživljavala manje kao Njujorčanku a više kao nomada koji igrom slučaja ima stalnu adresu u tom gradu. U svesci čuvanoj u fioci noćnog stočića bila je sačinila spisak više od stotinu mesta kud je još želela da ode, a neka od njih su bila tako nepoznata ili zabačena da bi izazov predstavljalo čak i stići do tamo.

Otkako je pre dvadeset godina napustila koledž, dodavala je stavke tom spisku, beležeći mesta koja su joj iz ovog ili onog razloga raspirivala maštu, iako su joj putovanja omogućavala da precrta druga odredišta. Sa foto-aparatom o ramenu, obišla je svaki kontinent, više od osamdeset dve zemlje i četrdeset tri sjedinjene države Amerike od ukupno pedeset. Snimila je desetine hiljada fotografija, od prizorâ divljine u delti Okavanga u Bocvani pa do severne svetlosti u Laponiji. Bilo je fotografija nastalih dok je putovala peške Putem Inka, pa fotografija sa Obale kostura u Namibiji, pa onih snimljenih među ruševinama Timbuktua. Pre dvanaest godina bila je naučila da roni s maskom i deset dana je snimala dokumentarni materijal o morskom životu arhipelaga Radža Ampat; pre četiri godine dopešaćila je do slavnog Paro Taktsanga, iliti Tigrovog gnezda, budističkog manastira sagrađenog u jednoj litici u Butanu, sa pogledom na čitave Himalaje.

Drugi su se često divili njenim avanturama, ali ona je u međuvremenu naučila da je *avantura* reč sa mnogim konotacijama, te da nisu sve one dobre. Jedan takav primer bila je avantura u kojoj se trenutno nalazila – često je tako to opisivala svojim pratiocima na *Instagramu* i *Jutjubu* – ta ju je pretežno vezivala ili za njenu galeriju, ili za njen dvosobni stančić u Zapadnoj devetnaestoj ulici, umesto da joj dozvoli da se hrabro

---

zaputi na egzotičnije lokacije. Ista ona avantura što je vodila ka povremenom razmišljanju o samoubistvu.

O, ne bi ona nikad to stvarno uradila. Ta misao ju je zastrašivala i to je štaviše i priznala u jednom od mnogih videa koje je snimila za postavljanje na *Jutjub*. Gotovo deset godina njeni video-snimci bili su prilično obični u odnosu na to kakav materijal fotografi inače postavljaju; opisivala je svoj proces odlučivanja kad snima fotografije, nudila bezbrojne tutorijale posvećene *Fotošopu*; davala prikaze novih foto-aparata i njihovih mnogobrojnih dodataka, obično postavljajući nove snimke dva-tri puta mesečno. Ti video-klipovi na *Jutjubu*, uz njene postove na *Instagramu* i *Fejsbuku*, te blog na njenom sajtu, uvek su bili popularni među zaludenicima za fotografiju, a istovremeno su davali dodatni sjaj njenoj profesionalnoj reputaciji.

Pre tri i po godine, međutim, jer joj je eto tako došlo, objavila je na svom kanalu na *Jutjubu* video-snimak o svojoj nedavno postavljenoj dijagnozi, snimak bez trunke veze s fotografijom. Taj video, nepovezan, neprosejan opis straha i nesigurnosti koje je odjednom osetila kad je saznala da ima melanom u četvrtom stadijumu, verovatno nije uopšte ni trebalo da postavlja. Ali nešto za šta je zamišljala da će biti usamljeni glas koji će joj se vratiti kao odjek iz pustih prostranstava interneta nekako je uspelo da privuče pažnju drugih. Nije bila sigurna zašto niti kako, ali taj video – baš on od svih onih što ih je ikada postavila – primamio je curak, pa postojan potok, i na kraju bujicu stavova, komentara, pitanja i glasanjâ od ljudi koji nikada dotad nisu čuli za nju niti njen fotografski rad. Pod utiskom da duguje odgovor onima što ih je ganula njena nevolja, postavila je još jedan video povodom svoje dijagnoze i on je postao još popularniji. Otad je, otprilike jednom mesečno, nastavila da postavlja video-snimke na istu temu, uglavnom zato što joj se činilo da nema drugog izbora do da nastavi. Protekle tri godine diskutovala je o različitim metodama lečenja i o tome

kako se posle njih osećala, ponekad je čak pokazivala ožiljke od hirurških zahvata. Pričala je o opekotinama od zračenja, o mučnini i opadanju kose, i otvoreno se pitala šta je smisao života. Umovala je o svome strahu od umiranja i spekulisala o mogućnosti života posle smrti. Bila su to ozbiljna pitanja, ali ona je, možda da bi odbila od sebe sopstvenu depresiju kad raspreda o tako žalosnom predmetu, davala sve od sebe da na tim snimcima zadrži što vedriji ton. Nagađala je da je delom i to razlog njene popularnosti, ali ko bi to istinski znao? Jedina izvesnost glasila je da je nekako, bezmalo preko volje, postala zvezda sopstvenog rijaliti-serijala na internetu, serijala koji je započeo nadom ali je polako suzio fokus na jedan jedini neumitni svršetak.

A kako se veliko finale bližilo, tako je broj njenih gledalaca – što valjda i nije iznenađenje – još snažnije eksplodirao.

Na svom prvom *Rak-vidu* – tako ih je u mislima nazivala, kao suprotnost njenim snimcima pod nazivom *Stvarni video* – zapiljila se u objektiv kamere sa kiselim osmehom i izgovorila: „U prvom trenutku sam ga mrzela. A onda je počeo da mi se uvlači pod kožu.“

Znala je da je vic na račun sopstvene bolesti verovatno odraz lošeg ukusa, ali čitava ta situacija njoj je delovala apsurdno. *Zašto ona?* U to vreme je imala trideset šest godina, redovno je vežbala i pridržavala se umereno zdrave ishrane. U porodici nije imala slučajeve raka. Odrasla je u oblačnom Sijetlu, a sad je živela na Menhetnu, što je isključivalo istorijat sunčanja. Nikad nije odlazila u salone za kvarcovanje. Ništa tu nije imalo trunke logike, ali u tome i jeste poenta kod raka, zar ne? Rak ne diskriminiše; prosto zadesi malerozne, te je posle

nekoeg vremena prihvatila stav da bolje pitanje zapravo glasi: *Zašto da to NE BUDE ona?* Ni po čemu nije bila posebna; do tog trenutka njenog života bilo je prilika kad je sebe smatrala zanimljivom ili inteligentnom, pa čak i lepom, ali reč *posebna* nikad joj se nije javila u mislima.

U vreme kad je dobila dijagnozu, smela se zakleti da je savršenog zdravlja. Mesec dana pre toga bila je na ostrvu Vadu na Maldivima, gde je fotografisala za *Konde Nast*. Tamo je otputovala u nadi da će uspeti da zabeleži bioluminescenciju uza samu obalu, pojavu od koje talasi okeana sijaju poput zvezda, kao da su osvetljeni iznutra. Za tu utvarnu, spektakularnu svetlost bili su zaslužni morski planktoni, pa je sebi dodelila dodatno vreme kako bi snimila i neke fotografije za ličnu upotrebu, možda i za eventualnu prodaju u svojoj galeriji.

Izviđala je tog popodneva jednu pretežno pustu plažu u blizini hotela, pokušavajući da vizualizuje fotografiju kakvu je želela da snimi čim bude palo veče. Htela je da uhvati nagoveštaj obale – eventualno sa nekim krupnim kamenom u prednjem planu – nebo, i naravno, talase, upravo u trenutku kad dosežu najvišu tačku. Više od sat vremena isprobavala je različite snimke iz različitih uglova i sa drugačijih mesta na plaži, i tad su polagano prošli kraj nje muškarac i žena, držeći se za ruke. Zadubljena u svoj posao, gotovo da nije ni primetila njihovo prisustvo.

Nekoliko trenutaka potom, dok je kroz vizir foto-aparata pregledala liniju gde su se talasi razbijali o obalu, začula je iza sebe ženski glas. Žena je progovorila na engleskom, ali sa izrazitim nemačkim naglaskom.

„Oprostite“, rekla je. „Vidim da ste zauzeti i izvinjavam se što vas ometam.“

Megi je spustila foto-aparat. „Izvolite?“

„Malčice je teško ovo reći, ali da li ste išli da ispitajte tu tamnu tačkicu koju imate pozadi na plečkama?“

Megi se namrštila, bezuspešno pokušala da između bretela kupaćeg kostima vidi tačkicu o kojoj ta žena priča. „Nisam

znala da tu imam bilo kakvu crnu tačkicu...“ Zbunjeno je zaškiljila u ženu. „A što vas to toliko zanima?“

Njena sagovornica, žena od pedesetak godina sa kratkom sedom kosom, klimnula je glavom. „Možda bi trebalo da se predstavim. Ja sam doktorka Sabina Kesel“, rekla je. „Radim kao dermatolog u Minhenu. Ta tačkica mi deluje abnormalno.“

Megi je trepnula. „Mislite, liči na rak?“

„Ne znam“, odgovorila je ona sa opreznim izrazom lica. „Ali da sam na vašem mestu, otišla bih što pre da mi to ispitaju. Moguće je da nije ništa, naravno.“

A moguće je i da je ozbiljno, nije morala da doda doktorka Kesel.

Iako joj je bilo potrebno pet noći da dobije od snimka ono što je htela, Megi je bila zadovoljna sirovim fajlovima. Obaviće običan rad na njima u digitalnoj postprodukciji – prava umetnost današnje fotografije gotovo uvek se rađa u postprodukciji – ali već je znala da će rezultati biti spektakularni. U međuvremenu, iako je nastojala da se ne sekira zbog toga, takođe je zakazala pregled kod doktora Snehala Katrija, dermatologa koji je radio na Gornjem Ist sajdu, četiri dana nakon povratka u grad.

Biopsiju te tačkice uradili su joj početkom juna 2016. i posle toga je poslali na dodatno testiranje. Magnetnu rezonancu i skeniranje uradila je u bolnici *Sloun-Ketering* nešto kasnije tog istog meseca. Kada su stigli rezultati, doktor Katri ju je posadio na stolicu u prostoriji za preglede, gde ju je tihim i ozbiljnim glasom obavestio da ima melanom u četvrtom stadijumu. Tog istog dana upoznaće se sa doktorkom onkologije Leslie Brodigan, koja će nadgledati njeno lečenje. Nakon ovih susreta Megi je na internetu i sama sprovela istraživanje. Iako joj je doktorka Brodigan rekla da opšta statistika vrlo malo znači kad je reč o predviđanju ishoda kod konkretnog pojedinca, Megi nije mogla da se ne fiksira na brojeve. Kako je saznala, kod pacijenata s dijagnozom melanoma u četvrtom stadijumu stopa preživljavanja prvih pet godina iznosi petnaest posto.

Ošamućena, obuzeta nevericom, Megi je sutradan snimila svoj prvi *Rak-video*.

Prilikom drugog zakazanog pregleda, doktorica Brodigan – živahna plavooka plavuša koja kao da je oličavala izraz *dobro zdravlje* – objasnila joj je ponovo sve o njenom stanju, pošto je čitava procedura bila tako obimna i naporna da je Megi sa onog prvog pregleda upamtila samo deliće. U osnovi, melanom četvrtog stadijuma znači da rak nije metastazirao samo na udaljenije limfne čvorove već i na neke organe, u njenom slučaju jetru i želudac. Snimci sa magnetne rezonance i skenera otkrili su kancerozne izrasline koje su napale zdravije delove njenog tela kao vojska mrava što proždire hranu prostrtu po izletničkom stolu.

Da skratimo priču: sledeće tri i po godine protekle su u magli terapija i oporavka, sa povremenim problemscima nade koji bi obasjali mračne tunele zebnje. Operacijom su joj uklonjeni napadnuti limfni čvorovi i metastaze na jetri i želucu. Za operacijom je usledilo zračenje, koje je bilo neizdrživo i obojilo joj mestimično kožu u crno, te ostavilo ružne ožiljke kao pratnju zbirci ožiljaka prikupljenoj u operacionoj sali. Takođe je saznala da postoje različite vrste melanoma, čak i kod onih sa četvrtim stadijumom, zbog čega postoje i različite varijante lečenja. U njenom slučaju lečenje je značilo imunoterapiju, i ona kao da je delovala jedno dve godine, dok nije izgubila delotvornost. A onda je u aprilu Megi krenula sa hemioterapijom i terala s njome mesecima, mrzeći tegobe koje joj je izazivala, ali uverena da mora imati dejstva. Kako da ne upali, pitala se, kad ubija, reklo bi se, svaki drugi delić nje? U to doba jedva da je prepoznavala sebe u ogledalu. Hrana je gotovo uvek imala

isuviše gorak ili isuviše slan ukus, zbog čega joj je bilo teško da je jede, pa je njeno već sitno telo izgubilo više od deset kilograma. Njene ovalne smeđe oči sada su izgledale upalo i preterano krupno nad isturenim jagodicama, lice joj je više ličilo na kožu zategnutu preko lobanje. Nепrestano joj je bilo hladno i nosila je debele džempere čak i u svom pregrejanom stanu. Opala je sva njena tamnosmeđa kosa, potom ju je gledala kako polako raste tu i tamo, svetlija i nežna kao u bebice; počela je gotovo stalno da vezuje maramu oko glave ili da stavlja šešir. Vrat joj je zadobio tako usukan i krhak izgled da ga je umotavala u šal kako ga ne bi opažala u ogledalima.

Pre malo više od mesec dana, početkom novembra, prošla je još jednu turu snimanja magnetnom rezonancom i skenerom, a u decembru se opet videla sa doktorkom Brodigan. Doktorka je bila potištenija nego obično, premda su joj oči bile prepune saosećanja. Tada je saopštila Megi da razvoj bolesti, iako ju je lečenje od preko tri godine povremeno usporavalo, nije u potpunosti zaustavljen. Kada je Megi upitala kakve su još mogućnosti lečenja na raspolaganju, doktorka joj je blago preusmerila pažnju na kvalitet života koji joj preostaje.

To je bio njen način da saopšti Megi da će umreti.

Megi je tu galeriju bila otvorila pre devet godina sa još jednim umetnikom, izvesnim Trinitijem, koji je veći deo prostora koristio za svoje džinovske i eklektične skulpture. Trinitijevo pravo ime glasilo je Fred Maršbern, a upoznali su se na otvaranju izložbe nekog trećeg umetnika, jednom od onih događaja kakve je Megi pohađala tek s vremena na vreme. Trinititi je u tom trenutku već bio ludo uspešan, a dugo se poigravao idejom da otvori sopstvenu galeriju; nije, međutim, imao nimalo želje

da u praksi upravlja galerijom, niti pak da provodi u njoj iole vremena. Pošto su začas našli zajednički jezik, a i zato što se njene fotografije baš nikako nisu mogle takmičiti s njegovim delima, na kraju su sklopili dogovor. U razmenu za upravljanje poslovnom stranom galerije, ona će dobijati skromnu platu i ujedno će imati priliku da izlaže i svoje odabrane radove. U tom trenutku više je to bila stvar prestiža – moći će da govori ljudima da ima sopstvenu galeriju! – nego novca koji će joj Triniti isplaćivati. Za prvih godinu-dve prodala je svega nekoliko svojih fotografija.

Pošto je Megi u to doba još naveliko putovala – više od sto dana u godini, u proseku – redovno upravljanje galerijom zapravo je prebačeno na izvesnu Luen Samers. Kad ju je Megi uposlila, Luen je bila bogata razvedena žena sa odraslom decom. Njeno iskustvo se ograničavalo na amatersku strast prema sakupljanju umetničkih dela i na stručno oko za pronalaženje povoljnih prilika u *Niman-Markusu*. Od prednosti je imala tu što se lepo odevala; bila je odgovorna, savesna i voljna da uči; nije joj ni najmanje smetalo što će zarađivati tek malo više od minimalca. Kako se sama izrazila, redovni izvori prihoda njoj su bili dovoljni da se povuče iz posla i uživa u luksuzu, ali žena može da izađe samo na određen broj ručkova a da ne poludi.

Ispostavilo se da je Luen rođeni talenat za prodaju. Na početku ju je Megi uputila u tehničke elemente svih svojih fotografija, kao i u priče što su stajale iza svakog snimka, jer su one kupcima često bile zanimljive isto koliko i slika. Trinitijeve skulpture, za koje je on koristio raznovrsne materijale – slikarsko platno, metal, plastiku, lepak i boju, uz predmete sakupljene sa deponija, jelenske rogove, tegle za zimnicu i konzerve – bile su dovoljno originalne da nadahnu na živu diskusiju. On je već bio potvrđeno ljubimče kritičarâ, te su njegova dela redovno odlazila uprkos vrtoglavih cenama. Ali galerija se nije reklamirala, niti je bogzna koliko često bila domaćin gostujućim umetnicima, tako da je sam njen rad bio

poprilično skroman. U pojedine dane bi u njene prostorije ušla svega šačica ljudi, te su bili u mogućnosti da krajem godine zatvore galeriju na tri nedelje. Takva organizacija rada bila je – za Megi, Trinitija i Luen – nešto što je dugo funkcionisalo sasvim dobro.

Ali dogodile su se dve stvari i sve to promenile. Najpre je Megin serijal *Rak-videa* primamio u galeriju nove ljude. Ne uobičajene zaljubljenike u proverenu savremenu umetnost ili fotografiju, već turiste iz krajeva kao što su Tenesi i Ohajo, ljude koji su počeli da prate Megi na *Instagramu* i *Jutjubu* jer su osetili neku sponu sa njom. Pojedini među njima postali su u međuvremenu pravi fanovi njene fotografije, ali mnogi su jednostavno želeli da je upoznaju ili da kupe za uspomenu njene potpisane radove. Telefon je počeo da zvoni kao lud jer su stizale narudžbine sa raznoraznih lokacija širom zemlje, a dodatne narudžbine slivale su se na sajt kao reka. Megi i Luen su se svim silama trudile da održe korak, a prošle godine su odlučile da galeriju ostave otvorenu i tokom praznikâ, pošto su gomile ljudi i dalje dolazile. Tad je Megi saznala da će uskoro morati da počne s hemioterapijom, što je značilo da meseci-ma neće biti u stanju da pomaže u galeriji. Bilo je jasno da će morati da zaposle još nekog, a kada je Megi tu temu otvorila s Trinitijem, smesta se saglasio. Sudbina je htela da sledećeg dana u galeriju ušeta mladić po imenu Mark Prajs i zamoli za razgovor sa njom; taj događaj joj je u tom trenutku delovao maltene isuviše lepo da bi bio istinit.

Mark Prajs je bio skorašnji diplomac koji se mogao provući kao srednjoškolac. Megi je isprva pretpostavila da je posredi još jedan „sledbenik raka“, no samo je delimično bila u pravu.

Priznao je da se s njenim stvaralaštvom upoznao zahvaljujući njenom popularnom onlajn-prisustvu – ali isto tako je došao i sa si-vijem. Objasnio je da traži zaposlenje i da ga snažno privlači zamisao da radi u svetu umetnosti. Umetnost i fotografija, dodao je, omogućuju prenošenje novih ideja, često na neke načine na koje reči to ne uspevaju.

Uprkos bojaznima vezanim za zapošljavanje jednog obožavaoca, Megi je istog tog dana sela sa njim i postalo je jasno da se dobro spremio. Posedovao je veliko znanje o Trinitiju i njegovom delu; pomenuo je tačno određenu instalaciju trenutno izloženu u Muzeju moderne umetnosti, i još jednu, izloženu u Novoj školi, te povukao paralele sa pojedinim poznim radovima Roberta Raušenberga, pokazavši znanje, ali nepretenciozno. Iako je to nije iznenadilo, posedovao je i duboko i impresivno poznavanje njenog opusa. Pa ipak, iako je zadovoljavajuće odgovorio na sva njena pitanja, i dalje je bila malčice nespokojna; nije mogla do kraja da dokuči je li ozbiljan u svojoj želji da radi u galeriji, ili je samo još jedna osoba koja bi htela da svojim očima gleda njenu tragediju iz blizine.

Kada je razgovor stigao do kraja, saopštila mu je da trenutno ne ispituju kandidate – mada je formalno rekla istinu, bilo je samo pitanje trenutka kada će početi s time – na šta je on uzvratio učtivim pitanjem da li bi bez obzira na to bila voljna da primi njegovu biografiju. Upravo tako je, razmišljaće ona kasnije prisećajući se, sročio tu svoju molbu koja ju je očarala. „*Da li biste bez obzira na to bili voljni da primite moju biografiju?*“ To je ostavilo utisak starinskog i otmenog, te nije bila u stanju da se uzdrži od osmeha dok je pružala ruku da preuzme dokument.

Nešto kasnije iste te nedelje, Megi je aploudovala oglas za posao na neke sajtove povezane sa industrijom umetnosti i pozvala telefonom nekoliko poslovnih poznanika u drugim galerijama kako bi ih obavestila da traži radnika. U inboks su bujicom potekli si-viji i pitanja, a Luen se sastala sa šest

kandidata dok se Megi, ili savladana mučninom, ili povraćajući od prve infuzije, oporavljala kod kuće. Samo je jedna kandidatkinja prošla prvi krug razgovora, ali pošto se u drugom krugu nije ni pojavila, precrtana je i ona. Megi danima nije izlazila iz stana i ležala je na kauču pijuckajući smuti od voća i sladoleda koji joj je donosila Luen, jednu od onih malobrojnih stvari koje je još uspevala silom da proguta.

„Teško je poverovati da nismo u stanju da nađemo nikog kvalifikovanog za rad u galeriji“, zavrtela je Megi glavom.

„Nemaju iskustva niti ikakvog znanja o umetnosti“, ljutito je huknula Luen.

Nisi ih imala ni ti, mogla je istaći Megi, ali je oćutala, vrlo svesna da se za Luen pokazalo da je pravo blago i kao prijateljica i kao zaposlenica, najsrećniji zamislivi preokret događaja. Topla i nepokolebljivo smirena, Luen je odavno prestala da bude puka koleginica.

„Verujem tvom sudu, Luen. Prosto ćemo krenuti iz početka.“

„Jesi li sigurna da među prijavljenima nije bilo više nikog sa kim vredi obaviti razgovor?“ Luenin ton je bio žalostiv.

Iz ko zna kog razloga, Megine misli poletele su ka Marku Prajsu, koji ju je tako učtivo pitao da li bi bila voljna da primi njegovu biografiju.

„Smeškaš se“, kazala je Luen.

„Ne, ne smeškam se.“

„Znam ja šta je osmeh. O čemu si upravo razmišljala?“

Megi je otpila još jedan gutljajčić smutija da dobije na vremenu, pričekaški dok nije konačno odlučila da izađe na čistac. „Dolazio je ovamo jedan mladić pre nego što smo oglasili radno mesto“, okončala je premišljanje, „ali biografija mu je verovatno negde na mom stolu u kancelariji.“ Slegla je ramenima. „Ne znam ni da li je u ovom trenutku uopšte slobodan.“

Kad je Luen pokušala da ispita poreklo Markovog interesovanja za taj posao, namrštila se. Luen se u duševni sklop tih gomila posetilaca galerije razumela bolje nego iko drugi

i prozirala je da pratioci Meginih video-snimaka često Megi doživljavaju kao poverljivu prijateljicu, nekog ko će istovremeno i razumeti i saosećati. Često su žudeli da podele s njome sopstvene priče, patnje koje su istrpeli, gubitke koje su podneli. I koliko god da je Megi želela da im pruži utehu, često je bilo previše za nju da ih emotivno podržava, a istovremeno se oseća kao da jedva i samu sebe drži pod kontrolom. Luen je davala sve od sebe da je zakloni od onih agresivnijih što su hteli kontakt.

„Daj da razmotrim njegovu biografiju, pa ću popričati s njim“, rekla je. „Posle toga idemo korak po korak.“

Luen se javila Marku sledeće nedelje. Njihov prvi razgovor vodio je ka još dva zvanična razgovora, uključujući onaj sa Trinitijem. Kada je posle toga povelu priču sa Megi, ishvalila je Marka na sva usta, ali Megi je insistirala na tome da se opet sastane sa njim, čisto da bi bila sigurna. Prošla su još četiri dana pre nego što je smogla snage da ode do galerije. Mark Prajs je stigao na vreme, u klasičnom odelu, i držao je nekakav tanak registrator kad je stupio u njenu kancelariju. Osećala je najodvratniju mučninu dok je proučavala njegovu biografiju; zapazila je da je iz Elkarta u Indijani, a kad je videla datum diplomiranja na Severozapadnom univerzitetu, hitro je sračunala u glavi.

„Vi imate dvadeset dve godine?“

„Da.“

Sa tom uredno razdeljenom kosom, plavim očima i dečjim licem, izgledao je kao lepo doteran tinejdžer, spreman za matursko veče. „I diplomirali ste teologiju?“

„Da, tako je“, kazao je on.

„Zašto teologiju?“

„Moj otac je pastor“, kazao je on. „S vremenom sam poželeo da i sâm steknem diplomu teologa. Da pođem njegovim stopama.“

Čim je to izgovorio, shvatila je da je ni najmanje nije iznenadio. „Pa otkud onda to interesovanje za umetnost ukoliko već nameravate da idete u sveštenike?“

Sastavio je vrhove prstiju, kao da želi s pažnjom da probere reči. „Oduvek sam verovao da umetnost i vera imaju mnogo zajedničkog. Obe omogućavaju ljudima da istraže istančanost sopstvenih emocija i pronađu sopstvene odgovore na pitanje šta umetnost za njih predstavlja. Vaša i Trinitijeva dela uvek me nagone da *razmišljam*, a što je još važnije, nagone me da *osećam*, i to tako da ta osećanja često vode nekom utisku čuda. Baš kao što čini i vera.“

Bio je to dobar odgovor, ali svejedno je podozrevala da Mark nešto prećutkuje. Ostavivši ta razmišljanja po strani, Megi je nastavila razgovor, postavila još neka standardna pitanja o njegovom radnom istorijatu i poznavanju fotografije i savremene skulpture pre no što će se konačno zavaliti u naslon stolice.

„Zbog čega mislite da biste bili dobar izbor za galeriju?“

Kao da ga njeno rešetanje pitanjima nije pomutilo. „Za početak, budući da sam upoznao gospođu Samers, imam osećaj da bismo ona i ja lepo sarađivali. Uz njenu dozvolu proveo sam nešto vremena u galeriji posle našeg razgovora i nakon malčice dodatnog istraživanja objedinio sam neka svoja razmišljanja o trenutno izloženim delima.“ Nagao se napred, nudeći joj registrator. „Jedan primerak sam ostavio i gospođi Samers.“

Megi je krenula da lista registrator. Zastavši na nasumično izabranoj stranici, pažljivo je pročitala jedno dva pasusa koja je napisao o njenoj fotografiji snimljenoj u Džibutiju 2011, kad je tu zemlju zadesila jedna od najgorih suša za mnoge prethodne decenije. U prednjem planu bio je kostur kamile; u pozadini tri porodice u blistavo jarkoj, šarenoj odeći, i svi su se smejali i osmehivali koračajući presahlim rečnim koritom. Olujni oblaci su se nakupljali i zagušivali nebo koje je od zalaska sunca zadobilo narandžastu i crvenu boju, živ kontrast izbeljenim kostima mrtve životinje i dubokim pukotinama od isušenosti, ilustracijama izostanka bilo kakve kiše u skorije vreme.

Markovi komentari pokazivali su iznenađujuću tehničku profinjenost i zrelo sagledavanje njenih umetničkih namera; pokušala je bila da prikaže neočekivanu radost usred očajanja, da

ilustruje neznatnost čoveka kad se nađe suočen s kapricioznom silom prirode, a Mark je te njene namere lepo pretočio u reči.

Sklopila je registrator, znajući da ostatak ne mora ni da pogleda.

„Očigledno ste se pripremili, a s obzirom na vaše godine, izgledate iznenađujuće kvalifikovano. Ali nije to ono što mene najviše zanima. I dalje želim da znam iz kog razloga želite da radite ovde.“

Čelo mu se nabralo. „Mislim da su vaše fotografije izuzetne. Kao što su izuzetne i Trinitijeve skulpture.“

„I to je sve?“

„Nisam siguran na šta mislite.“

„Biću otvorena“, kazala je Megi i othuknula. Previše su je tištali umor i mučnina, premalo je vremena imala da bude ikakva drugačija izuzev iskrena. „Vi ste svoju biografiju doneli pre nego što smo uopšte i oglasili da tražimo radnika, i priznali ste da ste fan mojih video-snimaka. Te me stvari zanimaju jer ponekad ljudi koji su gledali moje video-snimke o bolesti steknu lažan utisak prisnosti sa mnom. Nekome takvom neću dozvoliti da radi ovde.“ Izdigla je obrve. „Zamišljate li da ćemo postati prijatelji i voditi duboke i sadržajne razgovore? Pitam jer je to slabo verovatno. Sumnjam da ću provoditi baš mnogo vremena u galeriji.“

„Razumem“, rekao je on prijatno i nepometeno. „Da sam na vašem mestu, imao bih isti stav. Jedino vas mogu uveriti da je moja namera da budem savršen zaposlenik.“

Nije odmah odlučila. Umesto toga je ostavila da to odleži preko noći, pa se sledećeg dana posavetovala sa Luen i sa Trinitijem. Uprkos tome što je Megi i dalje bila nesigurna, hteli su da ga isprobaju, te je Mark krenuo da radi početkom maja.

Srećom, još otad Mark nije pružao Megi nijednog razloga da preispita sebe. Kako ju je hemioterapija satirala čitavog tog leta, svega je nekoliko sati nedeljno provodila u galeriji, ali u tim retkim trenucima kad se tamo našla, Mark je bio vrhunski profesionalac. Pozdravljao ju je vedro, osmehivao se neusiljeno,

i uvek joj se obraćao kao gospođi Doz. Nikad nije kasnio na posao, nikad nije izostao zbog bolesti, a retko kad ju je uznemiravao; pokucao bi blago na vrata njene kancelarije samo kad neki pravi kupac ili kolekcionar naročito zatraži da se vidi sa njom, a on proceni da je stvar dovoljno važna da je omete. Možda zato što je ozbiljno shvatio onaj razgovor, nikad nije pominjao njene novije video-snimke, niti joj postavljao lična pitanja. Povremeno bi izrazio nadu da se Megi dobro oseća, ali to joj već nije smetalo, pošto je nije u pravom smislu ispitivao o tome, već je prepuštao njoj da kaže nešto više ako poželi.

Uz sve to, što je najvažnije, bio je izvrstan u svom poslu. Prema posetiocima se ophodio sa uglađenošću i šarmom, „sledbenike raka“ je elegantno usmeravao ka izlazu, a posebno se isticao prilikom prodaja, verovatno zato što nije bio ni najmanje nametljiv. Javljao se na telefon, obično nakon drugog ili trećeg zvona, i brižljivo je umotavao fotografije naručene mejlom pre nego što ih pošalje. Da bi do kraja obavio sve svoje zadatke, obično je ostajao duže na poslu, po sat i više nakon što galerija zatvori vrata. Na Luen je ostavio takav utisak da nije ni za trun brinula zbog svog odlaska na odmor od mesec dana na Mauiju sa ćerkom i unučićima, kuda je putovala gotovo svake godine otkako je počela da radi u galeriji.

Ništa od toga, shvatila je Megi, nije bilo neko preveliko iznenađenje. No nju je iznenadilo to što je poslednjih meseci njena rezervisanost prema Marku polako uzimala pred sve jačim osećajem poverenja.

Megi nije mogla tačno da odredi kad se to dogodilo. Kao među susedima u zgradi koji se svakodnevno voze istim liftom, njihov srdačni odnos prerastao je u prijatnu prisnost. U septembru,

čim je nakon poslednje infuzije počela da se oseća bolje, krenula je da provodi više vremena na poslu. Jednostavni pozdravi koje je razmenjivala s Markom prerasli su u kurtoazno ćaskanje, a njega su potom smenile ličnije teme. Ponekad su se ti razgovori vodili u sobici za pauze, u istom hodniku u kom joj je bila i kancelarija; u drugim prilikama u galeriji, onda kad u njoj nema posetilaca. Većinom su započinjali pošto se vrata zaključaju, dok sve troje unose podatke o prodaji i pakuju fotografije naručene telefonom ili preko sajta. Obično je u razgovoru dominirala Luen; čavrljala je o lošim izborima devojaka svoga bivšeg muža ili o svojoj deci i unučićima. Megi i Mark su je sasvim zadovoljno slušali – Luen jeste bila zabavna. S vremena na vreme, jedno od njih dvoje zakolutalo bi očima na nešto što je rekla Luen („*Uverena sam da moj bivši plaća svu plastičnu hirurgiju onoj ofucanoj sponzoruši*“), a drugo bi se malčice osmehnulo, potajna komunikacija namenjena samo njima dvoma.

Ponekad je, međutim, Luen morala da ide odmah nakon zatvaranja. Mark i Megi bi tad radili zajedno sami, te je, malo-pomalo, Megi saznala podosta o Marku, iako se on uzdržavao od pitanja lične prirode kad je reč o njoj. Pričao joj je o svojim roditeljima i detinjstvu, što je njoj često delovalo kao nešto slično odrastanju kakvo je zamišljao Norman Rokvel*, sa pričama pred spavanje, utakmicama hokeja i bejzbola, odlascima roditelja na svaki događaj u školi u njegovom sećanju. Takođe je često govorio o svojoj devojci Abigejl, koja je upravo bila započela master studije iz ekonomije na Univerzitetu Čikaga. Kao i Mark, rasla je u malom gradu – u njenom slučaju bio je to Voterlu u Ajovi – a ajfon mu je bio prepun fotografija njih dvoje. Fotografije su prikazivale lepu mladu riđokosu devojkicu koja

---

* *Norman Percevel Rockwell* (1894–1978) – američki slikar i ilustrator poznat po brojnim ilustracijama i plakatama sa idealizovanim prikazima života u SAD. (Prim. prev.)

je zračila nečim vedrim sa srednjeg zapada, a Mark je pomenuo da planira da je zaprosi nakon što bude stekla diplomu. Megi je pamtila kako se smejala kad je to rekao. Što se ženite kad ste još tako mladi?, upitala je. Što ne sačekate još neku godinu?

„Zato što je ona“, odgovorio je Mark, „ta sa kojom bih voleo da proživim ostatak života.“

„Kako to možete znati?“

„Ponekad se prosto zna.“

Što je više saznavala o njemu, to je čvršće verovala da su njegovi roditelji imali sreće sa njim isto koliko i on sa njima. Bio je uzoran mladić, odgovoran i ljubazan – opovrgavao je stereotipno ubeđenje da su deca sa smene milenijumâ lenja i povlašćena. Pa ipak, iznenađivala ju je ponekad njena sve jača nežnost prema njemu, pa makar i samo zato što su imali toliko malo zajedničkog. Njena mladost je bila... *neuobičajena*, bar neko vreme, a njen odnos sa roditeljima često nategnut. Ona sama nije nimalo podsećala na Marka. Dok je on bio studiozan i diplomirao je sa najvišim ocenama na vrhunskom univerzitetu, ona se u načelu batrgala u školi i završila je nepuna tri semestra na lokalnom koledžu. U njegovim godinama zadovoljavala se time da živi u datom trenutku i sve rešava u letu, a on je pak, činilo se, za sve imao plan. Da ga je upoznala kao mlađa, slutila je, ne bi obratila pažnju na njega; od svoje dvadesete do tridesete imala je običaj da bira upravo muškarce pogrešne vrste.

No bez obzira na to, ponekad ju je podsećao na nekog kog je davno poznavala, nekog ko je nekada njoj značio sve.

U vreme kad se dokotrljao Dan zahvalnosti, Megi je Marka već smatrala definitivnim članom galerijske porodice. Nije bila

bliska s njime kao sa Luen i sa Trinitijem – ipak su njih troje godine proveli zajedno – ali joj je svejedno postao nešto slično prijatelju, te su trećeg dana po prazniku sve četvero nakon zatvaranja ostali u galeriji dokasno. Bilo je subotnje večer, a kako je Luen planirala da sledećeg jutra krene avionom na Maui, a Trinititi je trebalo da putuje na Karibe, otvorili su flašu vina uz poslužavnik pun sira i voća koji je naručila Luen. Megi je prihvatila čašu, premda joj je bila nedosežna pomisao da bilo šta popije ili pojede.

Nazdravili su galeriji – bila im je to nesravnjivo najbolja godina dotad – i još sat vremena vodili neusiljen razgovor. Pred kraj je Luen pružila Megi nekakvu čestitku.

„Unutra je poklon“, kazala je Luen. „Otvori kad budem otputovala.“

„Ja još nisam imala prilike da tebi uzmem nešto.“

„Nema veze“, rekla je Luen. „Ne treba mi lepši poklon od toga što poslednjih meseci gledam kako ponovo postaješ ona stara. Ali samo se postaraj da to otvoriš podosta pre Božića.“

Nakon što ju je Megi uverila da će to uraditi, Luen je prišla poslužavniku i uzela dve jagode. Na korak-dva odatle Trinititi je razgovarao s Markom. Kako je u galeriju dolazio još ređe nego Megi, čula ga je kako postavlja ista pitanja lične prirode koja je i ona postavljala poslednjih meseci.

„Nisam znao da igraš hokej“, kazao je Trinititi. „Ja sam strastven navijač *Ajlandersa*, iako nisu osvojili Stenlijev kup čitavu večnost, reklo bi se.“

„To je sjajan sport. Igrao sam svake godine dok se nisam upisao na Severozapadni.“

„Zar tamo nemaju tim?“

„Nisam bio toliko dobar da bih igrao na nivou koledža“, priznao je Mark. „Mada to mojim roditeljima, izgleda, nije smetalo. Mislim da ni jedno ni drugo nikad nije propustilo utakmicu.“

„Hoće li doći za Božić da se vide s tobom?“

„Ne“, rekao je Mark. „Tata je za praznike organizovao obilazak Svete zemlje sa još dvadeset-trideset članova naše crkve. Nazaret, Vitlejem, sve redom.“

„A ti nisi hteo da ideš?“

„To je njihov san, ne i moj. Sem toga, moram da budem ovde.“

Megi je primetila kako je Triniti načas pogledao u njenom pravcu pre nego što će ponovo posvetiti pažnju Marku. Sagao se ka njemu, nešto šapućući, i premda ga Megi nije čula, tačno je znala šta je Triniti rekao, jer koji minut pre toga iskazao joj je svoje zebnje.

„Staraj se da držiš Megi na oku dok Luen i ja nismo tu. Oboje se pomalo brinemo za nju.“

Mark je u odgovor samo klimnuo glavom.

Triniti je bio veći prorok nego što je verovatno i sam shvatao, a opet, i Triniti i Luen su znali da Megi ima novi pregled kod doktorke Brodigan, zakazan za deseti decembar. I dabome, na tom pregledu je doktorka Brodigan podstakla Megi da se usredsredi na kvalitet svog života.

Sada je bio osamnaesti decembar. Od tog groznog dana prošlo je više od jedne nedelje, a Megi se još osećala bezmalo otupelo. Takođe, nikome nije govorila o svojoj prognozi. Njeni roditelji su sve vreme verovali da će je Bog nekako izlečiti ako se budu dovoljno predano molili, pa bi joj saopštavanje istine njima dvoma oduzelo više snage nego što je bila u stanju da prikupe. Isto je važno i za njenu sestru, samo na drugi način; ukratko, nije imala snage. Mark joj je dva-tri puta poslao poruku da proveriti kako joj je, ali njoj je delovalo besmisleno da bilo šta o svojoj situaciji saopštava porukom, a još nije bila spremna da se suoči ni sa kim. Što se tiče Luen, pa čak i Trinitija, verovatno

ih je mogla pozvati telefonom, ali čemu? Luen je zaslužila da uživa u tom vremenu koje će provesti sa svojom porodicom, bez brige za Megi, a i Triniti je imao svoj život. Sem toga, ni ona ni on ne bi bili u stanju da joj ikako istinski pomognu.

Zato je umesto toga, ošamućena svojom novom stvarnošću, veliki deo tih proteklih osam dana provela ili u svom stanu, ili u kratkim, sporim šetnjama po kraju. Ponekad je prosto zurila kroz prozor, odsutno milujući mali privesak koji je uvek nosila oko vrata; u druge trenutke lovila je sebe kako posmatra ljude. Kada se tek bila doselila u Njujork, ushitila ju je besprekidna aktivnost što je vladala oko nje, gledanje ljudi dok hrle naniže u stanice podzemne železnice, ili škiljenje naviše u poslovne kule u ponoć, sa znanjem da su ljudi još za svojim radnim stolovima. Praćenje grozničavog kretanja pešakâ pod njenim prozorom vraćalo joj je uspomene na rane godine zrelosti provedene u velikom gradu i na onu mlađu, zdraviju ženu kakva je nekada bila. Činilo joj se da je otad prominio čitav jedan životni vek; takođe je imala utisak da su te godine prošle za tren oka, pa ju je sopstvena nesposobnost da pronikne tu kontradiktornost nagonila da bude sklonija samoprocenjivanju nego obično. Vreme će, razmišljala je, uvek biti neuhvatljivo.

Nije očekivala da se desi čudo – negde u dubini znala je sve vreme da je izlečenje isključeno – ali zar ne bi bilo predivno saznati da je hemioterapija malčice usporila rak i poklonila joj dodatnih godinu ili dve? Ili da je postala dostupna nekakva eksperimentalna terapija? Da li bi bilo previše tražiti tako nešto? Dobiti na dar još jedan predah pre nego što počne poslednji čin?

To je ta muka u borbi s rakom. *Čekanje*. Ogroman deo poslednjih nekoliko godina činilo je *čekanje*. Čekanje na pregled kod doktora, čekanje na terapiju, čekanje na oporavak posle terapije, čekanje da bi utvrdila je li terapija bila delotvorna, čekanje dok joj ne bude dovoljno dobro da isproba nešto novo. Sve do dijagnoze, čekanje bilo čega posmatrala je kao izvor

nerviranja, međutim, čekanje je polako ali sigurno postalo stvarnost koja joj je oblikovala život.

Čak i sada, iznenadno je pomislila. Eto me gde *čekam* da umrem.

Na trotoaru, sa druge strane stakla, videli su se ljudi natron-tani zimskom odećom, a dah im je stvarao oblake pare dok su hitali ka neznanim odredištima; na ulici je dugačka kolona automobila sa upaljenim stop-svetlima milela uskim uličicama oivičenim ljupkim uskim kućama od zidane cigle. Ti ljudi su živeli svojim svakodnevnim životom, kao da se ne dešava ništa što je izvan granica običnog. Ali sada ništa nije delovalo obično, i sumnjala je da će ikada više išta delovati obično.

Zavidela im je, tim neznancima koje nikada neće upoznati. Oni su živeli ne brojeći dane koji im preostaju, što ona nikad više neće moći. I kao i uvek, bilo ih je beskrajno mnogo. Navikla se na činjenicu da je u velikom gradu sve uvek zakrčeno, bez obzira na vreme i na doba godine, što je dodatno otežavalo čak i najjednostavnije stvari. Ako joj zatreba ibuprofen iz *Dvejn Rida*, morala je da čeka u redu da bi ga platila; ako je raspoložena da odgleda neki film, red je bio i pred blagajnom. Kad dođe trenutak za prelazak ulice, neizbežno je bivala okružena drugima, ljudima što jurcaju i tiskaju se na ivičnjaku.

Ali čemu jurnjava? Pitala se sada to, baš kao što se pitala još štošta. Poput svakog drugog, imala je svoja kajanja, a sad kad joj je vreme isticalo, nije mogla da se uzdrži od neprestanog razmišljanja o njima. Bilo je nekih njenih postupaka koje je priželjkivala da poništi; bilo je prilika koje je propustila, a sad više neće imati vremena da nadoknadi neučinjeno. U jednom svom videu iskreno je progovorila o nekim svojim razlozima za kajanje, priznavši da se oseća nepomireno s njima i da nije ništa bliža odgovorima nego na početku, kad joj je postavljena dijagnoza.

A nije ni plakala od svog poslednjeg viđenja s doktorkom Brodigan. Umesto toga, onda kad ne zuri kroz prozor i nije u šetnji, koncentrisala se na ovozemaljske stvari. Spavala je i

spavala – u proseku po četrnaest sati na noć – a božićne poklone naručila je onlajn. Snimila je ali još nije postavila novi *Rak-video* posvećen poslednjem pregledu kod doktorke Brodigan. Smutije je naručivala preko dostavne službe i trudila se da ih pojede do kraja sedeći u dnevnoj sobi. Nedavno je čak pokušala da ruča u kafeu *Junion skver*. Oduvek joj je bio među omiljenim lokalima gde za šankom može na brzinu da se smota izvrstan obrok, ali taj odlazak se završio kao bacanje para, pošto je sve što joj je ulazilo u usta i dalje imalo naopak ukus. Rak je njenom životu otimao još jednu radost.

Sada je bilo nedelju dana do Božića, te je sa posustajanjem popodnevnog sunca osetila potrebu da izađe iz stana. Obukla se višeslojno, pretpostavljajući da će se malčice prošetati bez cilja, ali čim je kročila napolje, raspoloženje za šetnju ju je prošlo brzo kao što ju je prethodno i uhvatilo. Umesto toga se zaputila prema galeriji. Mada neće obaviti neki veliki posao, doneće joj umirenje to što će znati da je sve u redu.

Galerija se nalazila na nekoliko blokova od nje, te se Megi kretala polako, nastojeći da izbegne svakog ko bi mogao da se sudari sa njom. Vetar je bio leden i već je drhtala kada je pola sata pre zatvaranja ušla na vrata galerije. Vladala je neuobičajena gužva; očekivala je da će praznici smanjiti broj posetilaca, ali očigledno se prevarila. Srećom, činilo se da Mark drži konce u svojim rukama.

Kao i uvek kada uđe, glave su se obrnule ka njoj i primetila je kako se na nekim licima pomaljaju izrazi prepoznavanja. *Žao mi je. Danas ne, narode*, iznenadno je pomislila i ponudila im kratko mahanje pre nego što će pohitati u svoju kancelariju. Zatvorila je za sobom vrata. Unutra su se nalazili radni sto i kancelarijska stolica, a jedan zid je imao ugrađene police nakrcane gomilama knjiga posvećenih fotografiji i uspomena sa njenih dalekih putovanja. Preko puta stola bio je mali sivi dvosed, taman toliki da se sklupča na njega ukoliko oseti potrebu da priligne. U uglu je stajala kitnjasto rezbarena stolica

za ljuľanje sa cvetastim jastućićima koju je Luen donela iz svoje kuće van grada, posudivši na taj način traćak topline ovoj modernoj kancelariji.

Pošto je naslagala rukavice, kapu i jaknu na sto, Megi je popravila maramu i skljkala se u svoju kancelarijsku stolicu. Ukljućivši kompjuter, mehanićki je proverila saldo prodaje te nedelje i primetila skok, ali je shvatila da nije raspoloŹena da detaljno proućava brojeve. Umesto toga je ušla u drugi folder i krenula da otvara svoje omiljene fotografije, te najzad zastala kod serije slika snimljene tog poslednjeg januara u Ulan Batoru u Mongoliji. U to vreme pojma nije imala da će joj to biti poslednje mećunarodno putovanje u Źivotu. Temperatura je bila podobro ispod nule za sve vreme njenog boravka tamo, sa ljutim vetrovima koji su mogli da zalede izloŹenu koŹu za manje od minuta; naporno joj je bilo da odrŹi aparat u radnom stanju, pošto su na tako niskim temperaturama komponente postajale ćudljive. Pamtila je kako je svaki ćas zavlaćila foto-aparat pod jaknu kako bi ga ugrijala uz telo, ali te fotografije su za nju bile toliko vaŹne da se gotovo dva sata hrabro borila sa prirodnim elementima.

Źelela je da iznaće naćin da dokumentuje otrovne nivoe zagaćenja vazduha i njihova vidljiva dejstva na populaciju. U gradu od milion i po ljući, gotovo svaki dom i svaka poslovnica loŹili su ugalj po ćitavu zimu, pomraćujući nebo ćak i najsunćanijim danom. To nije bila samo kriza ćovekove sredine već i kriza ćovekovog zdravlja, te je Źelela da njene slike podbodu ljuće da nešto preuzmu. SloŹila je u dokumentaciju bezbrojne fotografije dece pocrnele od ćaći zato Źto su izašla napolje da se igraju. Ulovila je ćudesan crnobeli snimak prljavog platna koje je nekada sluŹilo kao draperija na jednom otvorenom prozoru; on je dramatićno predstavljao Źta se dešava u inaće zdravim plućima. Takoće je tragala za golom panoramom grada i na kraju ubola sliku kakvu je Źelela: jarkoplavo nebo koje iznenadno, u *trenu* ustupa pred bledom, gotovo bolesno Źutom

---

izmaglicom, kao da je sam Bog nacrtao savršeno pravu liniju, podelivši nebo po polovini. Efekat je bio potpuno upečatljiv, naročito nakon svih onih sati prečišćavanja u postprodukciji.

Dok je zurila u tu sliku u utešnom utočištu svoje kancelarije, znala je da nikada više neće biti u stanju da tako nešto uradi. Verovatno nikada više neće putovati zarad posla; možda nikada neće kročiti ni izvan Menhetna, sem u slučaju da popusti roditeljima i vrati se u Sijetl. A ni u Mongoliji se ništa nije promenilo. Uz taj foto-esej koji je dala kao prilog *Njujorkeru*, jedan broj medijskih publikacija i programa, uključujući *Sajentifik Amerikan* i *Atlantik*, takođe je pokušao da podigne svest o opasnom nivou zagađenja u Ulan Batoru, ali tamošnji vazduh je za poslednjih jedanaest meseci postao štaviše još gori. To je, pomislila je, još jedan neuspeh u njenom životu, baš kao i ova bitka sa rakom.

Ne bi se očekivalo da te dve misli budu povezane, ali u tom trenutku jesu se povezale i potpuno iznebuha je osetila kako počinju da naviru suze. Umirala je, doslovno *umirala*, i odjednom joj je sinulo da će upravo proživeti svoj poslednji Božić.

Šta bi trebalo da radi sa tim poslednjim dragocenim sedmicama? I šta uopšte znači *kvalitet života* kad je posredi zbilja svakodnevnog življenja? Već je spavala više no ikad pre, no da li kvalitet znači da ima više sna kako bi se osećala bolje, ili manje sna da bi joj dani izgledali duži? I šta sa redovnim navikama? Da li da se maltretira zakazivanjem čišćenja zubâ? Da li da i dalje plaća minimalno održavanje kartice zahvaljujući niskom limitu ili da se dâ u besomučno trošenje? Jer je li to uopšte važno? Je li uopšte istinski važno išta na ovom svetu?

Gazilo ju je stotinu nasumičnih misli i pitanja; dezorijentisana u svemu tome, osećala je kako se guši pre nego što je od svega načisto digla ruke. Nije znala koliko je dugo trajao taj nastup; vreme je proletelo. Kad ju je konačno izdala snaga, ustala je i obrisala oči. Pogledavši načas kroz prozor nad radnim stolom, neproziran spolja, primetila je da je prostor galerije

prazan i da su ulazna vrata zaključana. Čudnovato, nije videla Marka iako su svetla još bila upaljena. Pitala se gde je dok nije začula kucanje u vrata. Čak mu je i kucanje bilo blago.

Premišljala se da li da nađe neko opravdanje dok se ne budu povukli materijalni dokazi njenog sloma, ali što bi se mučila time? Odavno je već prestala da mari za svoju pojavu; znala je da izgleda grozno čak i u najbolje trenutke.

„Izvoli“, rekla je. Izvukavši papirnu maramicu iz kutije na stolu, izduvala je nos u trenutku kad je Mark ušao na vrata.

„Hej“, izgovorio je tihim glasom.

„Zdravo.“

„Težak trenutak?“

„Nije mi ništa.“

„Pomislio sam da bi vam možda ovo prijalo“, rekao je pružajući joj plastičnu čašu. „Smuti od banane i jagode sa sladoledom od vanile. Možda će pomoći.“

Prepoznala je etiketu na čaši – taj ekspres-restoran nalazio se u trećoj zgradi od galerije – i zapitala se otkud je znao kako joj je. Nije isključeno da je nešto predosetio kad se zaputila pravolinijski ka svojoj kancelariji, a moguće je i da se naprosto setio onog što mu je rekao Triniti.

„Hvala ti“, kazala je prihvatajući čašu.

„Je li vam dobro?“

„Znalo je da mi bude i bolje.“ Otpila je gutljajčić, zahvalna što je napitak dovoljno sladak da nadjača njeno zbrkano čulo ukusa. „Kako je danas bilo?“

„Gužva, ali ne onako strašna kao u petak. Prodali smo osam fotografija, uključujući i broj tri iz Špica.“

Svaki njen snimak bio je ograničen na dvadeset pet numerisanih fotografija; što niži broj, to viša cena. Fotografija koju je Mark pomenuo bila je snimljena u vreme saobraćajnog špica u tokijskoj podzemnoj železnici; peron zakrčen hiljadama muškaraca u naizgled istovetnim crnim odelima.

„A nešto Trinitijevo?“